

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hustrun som var mara och red ihjäl sig på en lie.
(Sagen.)

Det var på ett ställe en häst som blev så svett var

natt.

Mannen och hustrun där tyckte, att det var synd om

hästen. De satte en lie i spiltan över hästens rygg.

Men när han vaknade morgonen därpå, karlen, så hade

han inte sin hustru hos sig i sängen, och inte fann han henne nån-
stans därinne i stugan.

Men när han kom ut i stallet, då fick han se, hur

det var. Då var hon förbi.

Hon hade suttit på lien. Det var hon som var mara.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Finlandskäringen, som blev lurad. (Sägen.)

De finske, de är allt ena fulingar.

Änkan Fransilia Svensson i Källehult, Holsby, hade en brokig ko och denna hade kalvat en brokig kalv.

Då kom en finsk käring dit. Hon sa': "I har en brokig ko, som har kalvat en brokig kalv."

Varken koa eller kalven hade varit ute.

Änkan Svensson är uppfödd vid finska gränsen. De påstår allt, att hon kan lite.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson. Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Annika i Halvspannen.

På ägorna till komministerbostället Holsby Holm i Alsheda socken stod en stuga, som kallades Halvspannen. Stugan var ovanligt liten och hade inte någon förstuga.

I stugan bodde en gunna. Hon var liten till växten.

I stugan fanns ingen panel. Den var möblerad med en säng, ett litet bord, två pallar samt ett litet skåp på väggen.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Guldbordet i Kettilås. (Sägen.)

I Kettilås, på ägorna till Mederyd i Alsheda socken, finns
ett guldbord i en bergskreva, men där ligger en stor hund och vak-
tar.

De skulle komma in där, när de ringer samman i kyrkan.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Eldstod. (Sågen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Det var en flicka, som brukade ro folk över Härstasjön.

Hon skulle ro hem, och hon var ensam.

Som hon rodde, kom det en eldstod från himmelen och slog
ned i vattnet så nära båten, så det tog emot åran . Och vattnet flög
högt i luften.

- - - -

Meddelaren hade en gång sett en eldstod. Det var precis som
om det hade varit en stor sten.

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

Meddelare Charlotta Svensson, Holsby
Brunn.Stål i tröskeln vid åska som skydd mot trollen.

En gammal gumma. (Sägen.) som kallades Lisa på Fälla och bodde

i en stuga på komministerbostället Holsby Holm, brukade när ås-
kan körde, sätta en kniv under tröskeln i förstugan.

Till grannens flicka, som ofta var inne hos gumman, läm-
nade hon en liten kniv, då det var åskväder, och sade: "Skyn-
a dig och tag det här och sätt det under tröskeln i förstugan,
när slår gofar ner. Då komma trollen in."

Meddelaren brukade under sin barndom ofta besöka

Lisa.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Flickorna, som vakade tyst och fingo se två huvudlösa friare.

Det var två flickor. De gick ^(Säger) på sommarnatten upp på ett badstutak.

Då kom det två friare, men de voro huvudlösa. Den ene red på en vit häst, och den andre red på en svart. Den som hade svart häst, hade svarta handskar, och den som hade vit häst, hade vita handskar.

Den som hade de vita handskarna, räckte haden åt den ena flickan. Den flickan hon dog under året. Den som var klädd i svart räckte handen åt den andra flickan. Hon blev gift under året.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken . Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Varsel. (Sägen.)

När meddelaren tjänade på Ekensberg, i närheten av Stockholm, var där en karl, som hette Blomgren. Han blev sjuk och så blev han fördd till ett sjukhus i Stockholm. Under tiden som karlen låg på sjukhuset, gick en dag en stor svart hund, som tillhörde en granne, och satte sig och tjöt först vid ett skjul och sedan vid ett annat skjul och till sist vid en vedbo.

Meddelaren sade då: "Ni ska få se, att Blomgren dör snart."

Så skedde det också.

När de så kom hem med kistan, stannade de först vid det ena skjulet, för att se om där var plats, sedan stannade de vid det andra skjulet och till sist vid vedboden.

846

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

22₂₂

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

När de döda firat gudstjänst och lämnat en prästkrage kvar.

Det hände en gång en ^(Sägen.) julotta i Alsheda kyrka, när komminis-

ter Wijkmark kom upp på predikstolen, att han hittade en prästkrage

som var mullig (det var mull på den). Det var annars ingenting

med den prästen, han var dålig till att predika, men den gången

predikade han så de blev rent förskrämda, de undrade, om han

hade blivit tokig.

När han kom ner från predikstolen, hade han den där präst-

kragen i handen.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Strömkarlen. (Sägen.)

Meddelarens far hade hört strömkarlen spela en gång.

Han hade sen sagt, att det var så förtjusande vackert.

Och så, när de hade hört det där, så spelade de

det, spelmännen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fadern spelade klarinett och fiol.

Så var det alltid, när de roade sig, fadern var

med och spelade. Så bad de honom att han skulle spela strömkarlen.

Då sa' han till dem: "Jag skall låta er höra litet.

men I får inte dansa."

Meddelaren var med en gång och hörde på. Han spela-

de bara några drag. Det var så vackert.

- - - -

Så var det en annan, som kunde spela strömkarlen.

"Men I får inte dansa", sade han.

Men de kunde inte sitta stilla. Då kastade han ifrån sig fiolen, men sen gned han på armarna med stråken, och de fingo hålla honom.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Mannen, som tog av de fattigas pengar och inte fick ro
sen han var död. (Sägen.)

När handlanden M. i Alsheda var död, fick han ingen ro. Det
svåra året hade han hand om pengar, som de fattiga skulle ha. Då
tog han av dessa pengar. Sen han var död, ringde det i kyrkkloc-
korna om nätterna.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

27. 27

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Den första potatisen. (Sägen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När meddelarens mor var ung och var hemma i sitt

föräldrahem, hade de ingen potatis, utan bara kålrötter och rovor.

Hennes far fick då en potatis av en skeppare, en som fått fara
ett helt år på väg från Amerika.

Då blev meddelarens morfar så glad åt den potatisen,
så han gömde den som om det varit guld. På våren satte han den, och
på hösten fick han några stycken potatis.

Vid julen fick de i hemmet var sin potatis. Då var
det så högtidligt, så det kunde ingen människa tänka sig.

846

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

28 28

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson.
Holsby Brunn.

Tatterskan, som satte en köttbit i halsen på bondhustrun.

En gång kom en tatterska^(Sägen.) in i en bondgård i Appelhester.

Hustrun stod just då och skar kött. Tatterskan bad att få sma-

ka köttet.

"Kött till dej!" svarade hustrun snäsig.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Då fastnade en köttbit i halsen på henne.

De skyndade efter och togo fatt i tatterskan.

"Ja, sätta dit den, det kan jag, men inte ta bort den. Hon
ska väl ha lite kött."

De hämtade doktorn.

Men riktigt bra i sin hals blev aldrig hustrun sedan.

846

29. 29

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Varsel. (Sagen.)

Meddelaren hade av fröken Eneström hört nedanstå-

ende:

En gång när hennes bror var ute i tjänstgöring, såg hon
honom komma hem.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fröken Eneström bodde i en stor byggnad och brodern
hade sin bostad i en mindre byggnad inne på gården.

Hon såg honom komma och gå in genom dörren samt ta
av sig rock och galoscher i förstugan.

Då lagade hon i ordning smörgåsbord. Men brodern kom
inte.

Då gick hon och såg efter, men han fanns inte. Han
hade inte kommit hem.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

När Finlandskärningen blev lurad. (Sågen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I Finland är det inte så näpet (trevligt) att göra
bekantskap.

Andersson, en bror till Sven Magnus i Repperda, var i
Finland. Då var det en annan svensk, som bodde i samma rum. Han fick
en fästmö. Men så sa' hon en gång till honom: "Kommer det någonting
på, så får du ta yxa och slaga och gå."

Han gick då till en finsk spågunna.

Hon bad honom om ett huvudhår. Och så sade hon: "Res!"

Morgonen därpå reste han.

Då båten kommit ett stycke från land, fick han se den
tilltänkta svärmodern, som stod på land och drog och drog, och så
fick hon opp en häst.

Då skrek hon: "Hade jag trott dig om det, skulle du fått
se på annat!"

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bergtagna kreatur. (Sägen.)

Det hände förr att trollen bergtogo kalvar i

Holsby.

De kunde hitta dem sedan, men då voro de så magra
och utsugna, så det var bara skinn och ben. De fick lov slakta
dem och kasta bort alltsammans.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson. Holsby Brunn.

04
34

Råttjägaren.

Det var en gubbe i Alsheda, som kallades Råttjägaren.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Han kunde jaga råttorna dit han ville.

Från brukspatron Aschans ägor tog han bort dem.

Han fick en bok av brukspatron.

"Nu får du gå, så mycket du vill, Men ställ inga råttor hit", sade han.

"Nej, här ska inte komma några råttor mer!" sade råttjägaren.

Upptecknarens mor har meddelat, att råttjägaren besökte hennes föräldrahem.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bruaskede. (Sägen.)

I närheten av Holsby Storegård, vid torpstället

Horvet, ligger ett platt berg, som kallas Bruaskede.

Där har en brud slagit ihjäl sig.

De red förr, när de skulle till bröllop. Bruden red
och brudgummen red och brudföljet red.

Då blev brudens häst skrämd på något sätt, och hon föll
av på själva berget och där dog hon.

- - - -

När meddelaren var barn, gick hon och andra barn dit
till berget, och de ömkade sig över bruden och tyckte att det var
synd om henne, att hon skulle dö där.

Anmärkning.

Upptecknaren har icke tidigare eller av
någon annan meddelare hört ovanstående
sägen eller namnet å ifrågavarande plats.

846

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

96
36

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnår.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Råmjölk genom vigselringen.

Det var en hustru i Salvaryd, Alsheda, som sade till
pigorna, att de skulle ta hennes vigselting och låta mjölken rinna
genom den första gången korna hade mjölkats efter kalvningen:

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson. Holsby Brunn.

Rätta tiden att fånga fisk.

När vattnet inte blommar, går det att fånga fisk.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

846

78
38

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson. Holsby Brunn.

Hur kalykon fort skulle bli ren.

När en kom kalvat, skulle de ta tibast och vändelrot,

tre nävar salt, tre nävar malt och tre nävar mjöl och röra det i

varmt vatten och ge henne att dricka. Då blev hon ren så fort.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Trollharen vid Kettilsås. (Sägen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Meddelarens far hade berättat, att det var en stor hare vid Kettilsås, när de voro ute och jagade. Men så snart de fick syn på den haren, lurade han dem. Inte fick de opp något vilt och inte kunde de skjuta något, om de höll på tills det blev mörkt. Han lufsade före, den där haren, och sen var det stopp.

Sm. S.Vedbo härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Eksjö socken. Meddelare Charlotta Svensson.Holsby
Brunn.

Eksjö. (Namnsägen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Det var för många, många Herrans år sen. Det kom
en liten ek och flöt in i sjön intill Eksjö. Från den stunden fick
platsen heta Eksjö. Eken står kvar där än.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fallandesjuka.

Om ett barn hade fallandesjuka och modern levde.

så skulle hon ta en vävsked och lägga sin vigselring på den, och
så skulle hon sticka hål på ett finger och låta tre droppar blod
falla genom ringen och vävskeden ner i barnets mun.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Trädgården på Kettilås. (Sägen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Det var en gång en bonde som var oppe på Kettilås. Det är högt det där berget. Då fick han se en trädgård där, och det fanns alla möjliga sorters träd där.

Då gick han hem och sade till de andra Mederydsbönderna, att de skulle gå dit, så skulle de få se grannlåt. Men när de kom dit, fanns där ingenting.

Det hände, när meddelarens syster Johanna, tjänade i Mederyd. Hon hade berättat det för meddelaren.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Skede socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Den döda modern, som visade sig och talade till sitt barn.
(Sägen.)

Omkring 1850-talets slut dog en fru Hirschfeldt i Rösa,

Skede socken, och lämnade efter sig ett litet barn.

En natt, sen hon var begravnen, ropade barnet: "Mamma, mamma!" - Ett ljus brann i rummet. -

Då såg barnjungfrun opp och fick då se den döda stå där i rummet vitklädd.

"Kommande efter, kommande efter", sade den döda till barnet, Sen försvann hon och visade sig inte mer.

Sm. Östra härad. . Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Den döda tjänsteflickan som visade sig. (Sägen.)

Det var en flicka som var i tjänst på ett ställe, så blev hon sjuk och dog. Sedan en kväll, när husmoderns syster satt i salen, kom den döda flickan från köket och gick till en skänk i salen. Där tog hon något.

Kvinnan, som satt i salen, sade ingenting och inte flickan. Så försvann hon.

Meddelaren hade hört ovanstående av fröken Eneström, syster till major Eneström i Gränna, hos vilken meddelaren var i tjänst. Det var fröken Eneström som gjort ovannämnda upplevelse.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Skede socken. Meddelare Lovisa Svensson, Skede.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mannen, som hade fiskelycka.(Sägen.)

Petersson i Hällaryd, kättingssmeden, han kunde ta
tunntals med fisk.

Han gjorde även så, att det var nära lögn för nå-
gon annan att få någon fisk.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Ryggs-kott.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En gång, när meddelarens mor var sjuk, hon hade
visst ryggs-kott, kom Kopper-Inga in till henne.

Då fick den sjuka lägga sig på golvet och så tram-
pade Kopper-Inga på henne.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson.Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vildlappaskottet.

Meddelarens mor hade ofta vildlappaskottet. En gång,

när hon hade fått det. tog Lisa på Fälla en kvast och slog till
hennes med denna tre gånger.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Gastkramning.

Att bli gästnupen var otäckt.

En gång blev meddelaren sjuk en natt. Hon hade sedan på ena armen märken efter fem fingrar. Märkenaa blevo både gula och blå.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrida Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Onda bettet.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När meddelaren tjänade i Huskvarna, fick hon onda bettet i ett finger.

Det hände när hon tvättade kläder i en bäck.

Fingret blev svullet och det var en svart prick som om de hade stuckit med en nål. Värken varade i sex veckor, och det värkte, så fingertoppen gick av.

Onda bettet äro smala som den finaste tvinntråd. Somliga äro röda och somliga vita.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér

Näsby socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

56

56

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gengångaren. (Sågen.)

När meddelaren i unga år tjänade i Hällinge, drunknade
en karl där i sjön.

Om kvällen , när olyckan hänt, var meddelaren ute på gårds-
planen.

Då kom en stor svart hund, en förskräcklig en, med stor
svans och lång ragg, och tungan hängde ute. Han gick så nära
meddelaren, att han snuddade vid kjolen.

Det är underligt att den onde kan ha sådan makt,
att han låter dem visa sig.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Bäckseda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

Avrättsplatsen vid Stensåkra.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vid Stensåkra i Bäckseda socken, intill Vetlanda stad, har varit en avrättsplats.

När meddelaren var ung flicka, var hon med och såg på, när människor avrättades där. Det kom personer och ville ta blod, men de tillätos inte detta.

Blodet skulle vara till att bota fallandesjuka med.

Det sades, att det aldrig var någon ro i byggningen i Stensåkra.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Charlotta Svensson, Holsby Brunn.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ett fint fruntimmer på skogsstigen. (Sägen.)

Meddelarens syster Johanna var gift med knekten Bäckstrand. De bodde i Lindås, Alsheda socken.

En kväll, när hon och mannen gick uppåt ett torp, som låg i skogen, så mötte hon ett fruntimmer som var så fin, så det var alldeles förskräckligt. Det där fruntimret tog an hela vägen. Hon blev så förskrämd, Johanna, så hon höll på att digna ner, förstås.

Mannen, som gick före, såg inte fruntimret.